

การประเมินโครงการ “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้”

โรงเรียนโชคชัยสามัคคี จังหวัดนครราชสีมา

The Evaluation of Moderate Class More Knowledge Project
of Chokchai Samakkee School, Nakhon Ratchasima Provinceสาวิตรี บรรจงรอด¹ วารุณี ลัภนโชคดี² และชนิษฐา ชัยรัตนารวรรณ³

บทคัดย่อ

งานวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินโครงการ “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” ของโรงเรียนโชคชัยสามัคคีใน 3 ด้าน ประกอบด้วย 1) ด้านความเหมาะสมและความพร้อมของปัจจัยนำเข้าของโครงการ 2) ด้านความเหมาะสมของกระบวนการดำเนินโครงการ และ 3) ด้านความสำเร็จของโครงการ ผู้ให้ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย ผู้บริหารโรงเรียนโชคชัยสามัคคี 2 คน ผู้รับผิดชอบโครงการ 1 คน ครู 85 คน และนักเรียน 328 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ แบบสอบถาม และแบบบันทึกข้อมูลวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ ค่าความถี่ ร้อยละ และการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการประเมิน สรุปได้ดังนี้ 1) ด้านความเหมาะสมและความพร้อมของปัจจัยนำเข้าของโครงการ พบว่า โครงสร้างเวลาเรียน โครงสร้างหลักสูตร สถานศึกษา และตารางเรียนมีความสอดคล้องกับแนวทางการปรับลดเวลาเรียนตามนโยบาย “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” ความเหมาะสมของแผนการดำเนินโครงการ ความเหมาะสมของกิจกรรมเพิ่มเวลารู้ และความพร้อมของครูผ่านเกณฑ์การประเมิน ส่วนความพร้อมของอาคารสถานที่ ความพร้อมของวัสดุอุปกรณ์ และความพร้อมของงบประมาณไม่ผ่านเกณฑ์การประเมิน 2) ด้านความเหมาะสมของกระบวนการดำเนินโครงการ พบว่า การดำเนินงานตามแผนที่กำหนด ปัญหา อุปสรรค และการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นของโครงการผ่านเกณฑ์การประเมิน ส่วนความเหมาะสม

ของการจัดกิจกรรมลดเวลาเรียน ความเหมาะสมของการวัดและประเมินกิจกรรมลดเวลาเรียน ความเหมาะสมของการจัดกิจกรรมเพิ่มเวลารู้ ความเหมาะสมของการวัดและประเมินกิจกรรมเพิ่มเวลารู้ และความเหมาะสมของการนิเทศติดตามการดำเนินโครงการไม่ผ่านเกณฑ์การประเมิน 3) ด้านความสำเร็จของโครงการ พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 มีกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่ผ่านเกณฑ์การประเมินเพียง 4 กลุ่มสาระการเรียนรู้ คือ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา วัฒนธรรม กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี และกลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษา และพลศึกษา ส่วนคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ความสามารถในการอ่าน คิดวิเคราะห์ และเขียน กิจกรรมชุมนุม กิจกรรมลูกเสือ เนตรนารี ผู้บำเพ็ญประโยชน์ และกิจกรรมสวดมนต์ผ่านเกณฑ์การประเมิน นอกจากนี้การจัดกิจกรรมเพิ่มเวลารู้ มีผลการประเมินผ่านเกณฑ์ในระดับพอใจทุกกิจกรรม

คำสำคัญ: กิจกรรมลดเวลาเรียน, กิจกรรมเพิ่มเวลารู้

Abstract

The objective of this research was to evaluate the Moderate Class More Knowledge Project of Chokchai Samakkee School, Nakhon Ratchasima Province. The evaluation mainly focused on the 3 aspects: 1) input, 2) process, and 3) output of the project. The informants of this research consisted of 2 school administrators, 1 teacher responsible for the project, 85 teachers, and 328 students. The instruments used to collect data consisted of the questionnaires, the interview forms, and the

¹ นิสิตปริญญาโท สาขาการวิจัยและประเมินทางการศึกษา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

² อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

³ อาจารย์ที่ปรึกษาร่วมวิทยานิพนธ์ มหาวิทยาลัยศรีปทุม

data collection forms. Data were analyzed by frequency, percentage, and content analysis. The results of the evaluation revealed that 1) input: the consistency of learning time structure, school-based curriculum structure, and time schedule were consistent with the guidelines for reducing study time according to policy "Moderate Class More Knowledge". The suitability of the project plan, the suitability of more knowledge activities and the teachers' readiness passed the evaluation criteria, whereas the availability of building, materials and budget failed the evaluation criteria. 2) process: the suitability of the project execution and problem-solving passed the evaluation criteria, whereas the suitability of moderate class learning management, the suitability of assessment of moderate class learning activities, the suitability of more knowledge learning management, the suitability of assessment of more knowledge learning activities and the suitability of project supervision and monitoring, failed the evaluation criteria. 3) output: the students' learning achievement passed the evaluation criteria for four learning areas which consisted of Social Studies, Religion and Culture, Art, occupations and technology, and health and Physical Education. For the desired characteristics, reading, analytical thinking and writing, clubs, boy scouts, girl scouts and praying activity passed the evaluation criteria. Moreover, more knowledge learning management passed the evaluation criteria at a satisfied level for all learning activities.

Keyword: Moderate Class, More Knowledge

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

จากปัญหาการศึกษาของประเทศไทยโดยการสังเคราะห์เอกสาร งานวิจัยเกี่ยวกับหลักสูตรและผลการใช้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ตลอดจนผลการประเมินคุณภาพการศึกษาต่าง ๆ พบว่า ผลการประเมินคุณภาพการศึกษาของนักเรียนต่ำกว่าเกณฑ์ที่กำหนด ทั้งผลการทดสอบ

ระดับชาติ (O-NET) ผลการสอบ PISA ทั้ง ๆ ที่โรงเรียนใช้เวลาจัดการเรียนการสอนมากขึ้นเป็นเวลา 7 หรือ 8 ชั่วโมงต่อวัน แต่นักเรียนคิดไม่เป็น วิเคราะห์ไม่ได้ ขาดทักษะชีวิต อัดแน่นเนื้อหาวิชาการมากกว่าให้เรียนรู้ด้วยตนเอง นักเรียนมีภาระงานการบ้านมากเกินไป หรือต้องนำการบ้านไปทำที่บ้าน นักเรียนเครียดและต้องเรียนพิเศษมาก ด้วยปัญหาดังกล่าวและเพื่อเป็นการยกระดับการศึกษาของประเทศไทยจึงนำไปสู่การปฏิรูปการศึกษาของประเทศไทยให้มีคุณภาพ ดังนั้นกระทรวงศึกษาธิการจึงกำหนดให้ มีนโยบาย "ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้" โดยให้สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นผู้ขับเคลื่อนนโยบายดังกล่าว ซึ่งนโยบายดังกล่าวนี้มีความสอดคล้องกับแนวทางการปฏิรูปการศึกษาอย่างเป็นรูปธรรมซึ่งเป็นนโยบายหนึ่งของรัฐบาล คือ การปรับลดเวลาเรียนภาควิชาการลง แต่ต้องไม่กระทบเนื้อหาหลักที่นักเรียนควรเรียนรู้ และครูปรับการเรียนการสอน การจัดกิจกรรมโดยเพิ่มเวลาและโอกาสให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริง เพื่อสร้างเสริมทักษะการเรียนรู้ทุกด้านในรูปแบบกิจกรรมเสริมหลักสูตร โดยให้สถานศึกษาจัดการเรียนรู้ตามโครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษาภายในเวลา 14.30 น. ส่วนเวลาหลังจากนั้นจนถึงเวลาเลิกเรียนให้จัดกิจกรรม "ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้" (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. 2558) ทั้งนี้เพื่อเป็นการตอบสนองต่อนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ และโครงการขับเคลื่อนนโยบาย "ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้" ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เขต 31 ดังนั้น โรงเรียนโชคชัยสามัคคี อ.โชคชัย จ.นครราชสีมา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เขต 31 จึงได้จัดทำโครงการ "ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้" ของโรงเรียนโชคชัยสามัคคี ซึ่งเริ่มดำเนินการมาตั้งแต่ปีการศึกษา 2559 ถึงปีการศึกษา 2561 (โรงเรียนโชคชัยสามัคคี. 2559) แต่ยังไม่มีการประเมินโครงการอย่างเป็นระบบ ทั้งนี้การประเมินโครงการทำให้ทราบถึงข้อจำกัด และปัญหาต่าง ๆ ในการปฏิบัติงาน ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อเจ้าของโครงการที่จะได้นำมาปรับปรุงโครงการให้ดียิ่งขึ้น (เยาวดี ราชชัยกุล วิบูลย์ศรี. 2551) ดังนั้นเพื่อทราบภาพรวมของการดำเนินงานโครงการ "ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้" ของโรงเรียนโชคชัยสามัคคีว่ามีความพร้อมและปัญหาหรืออุปสรรคอย่างไรในด้านงบประมาณ

วัตถุประสงค์ อาคารสถานที่ การจัดกิจกรรมลดเวลาเรียน และกิจกรรมเพิ่มเวลารู้ ตลอดจนการบรรลุความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ของโครงการและแนวทางการแก้ไขปัญหาและพัฒนาโครงการลดเวลาเรียน สนับสนุนหรือสร้างแรงจูงใจให้ครูที่สอนในกิจกรรมลดเวลาเรียน และกิจกรรมเพิ่มเวลารู้ ผู้วิจัยจึงสนใจประเมินโครงการนี้ ใน 3 ด้าน ได้แก่ ด้านปัจจัยนำเข้าของโครงการ ด้านกระบวนการดำเนินงานโครงการ และด้านความสำเร็จของโครงการ ซึ่งผลจากการประเมินจะช่วยให้ได้สารสนเทศสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา และผู้รับผิดชอบโครงการนำไปปรับปรุง แก้ไข และพัฒนาโครงการ “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” ของโรงเรียนโชคชัยสามัคคี ให้ดี

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อประเมินความเหมาะสมและความพร้อมของปัจจัยนำเข้าของโครงการ “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” ของโรงเรียนโชคชัยสามัคคี
2. เพื่อประเมินความเหมาะสมของกระบวนการดำเนินโครงการ “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” ของโรงเรียนโชคชัยสามัคคี
3. เพื่อประเมินความสำเร็จของโครงการ “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” ของโรงเรียนโชคชัยสามัคคี

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา การวิจัยครั้งนี้ใช้รูปแบบการประเมินเชิงระบบ โดยทำการประเมินใน 3 ด้าน ประกอบด้วย 1) ด้านความเหมาะสมและความพร้อมของปัจจัยนำเข้าของโครงการ ได้แก่ ความสอดคล้องของโครงสร้างเวลาเรียนและโครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษากับแนวทางการปรับลดเวลาเรียนตามนโยบาย “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” ความสอดคล้องของตารางเรียนกับแนวทางการปรับตารางเรียนตามนโยบาย “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” ความเหมาะสมของแผนการดำเนินโครงการ ความเหมาะสมของกิจกรรมเพิ่มเวลารู้ ความพร้อมของครู ความพร้อมของอาคารสถานที่ ความพร้อมของวัสดุอุปกรณ์ และความพร้อมของงบประมาณ 2) ด้านความเหมาะสมของกระบวนการดำเนินโครงการ ได้แก่ การดำเนินงานตามแผนที่กำหนดไว้ ความเหมาะสมของการจัดกิจกรรมลดเวลาเรียน ความเหมาะสมของ

การวัดและประเมินกิจกรรมลดเวลาเรียน ความเหมาะสมของการจัดกิจกรรมเพิ่มเวลารู้ ความเหมาะสมของการวัดและประเมินกิจกรรมเพิ่มเวลารู้ ความเหมาะสมของการนิเทศติดตามการดำเนินโครงการ และปัญหา อุปสรรคและการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นของโครงการ และ 3) ด้านความสำเร็จของโครงการ ได้แก่ ผลที่เกิดขึ้นจากการจัดกิจกรรมลดเวลาเรียน และผลที่เกิดจากการจัดกิจกรรมเพิ่มเวลารู้

2. ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง โดยผู้วิจัยได้ดำเนินการประเมินโครงการจากประชากรทั้งหมดใน 3 กลุ่ม คือ ผู้บริหารโรงเรียนโชคชัยสามัคคี จำนวน 2 คน ผู้รับผิดชอบโครงการ จำนวน 1 คน และครูโรงเรียนโชคชัยสามัคคีที่ปฏิบัติหน้าที่สอนในโครงการ “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” จำนวน 85 คน ส่วนประชากรกลุ่มที่ 4 คือ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 จำนวน 1,814 คน เนื่องจากนักเรียนมีจำนวนมากผู้วิจัยจึงศึกษาจากกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งได้กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างจากการคำนวณสูตร ยามาเน่ (Yamane, 1973) และการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิตามสัดส่วน ซึ่งได้กลุ่มตัวอย่าง ดังนี้ 1) นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 118 คน 2) นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 107 คน และ 3) นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 103 คน

3. ขอบเขตด้านระยะเวลา การวิจัยครั้งนี้เป็นการประเมินโครงการ “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” ของโรงเรียนโชคชัยสามัคคี ประจำปีการศึกษา 2561 ซึ่งดำเนินการตั้งแต่วันที่ 16 พฤษภาคม 2561 ถึง วันที่ 16 มีนาคม 2562

วิธีดำเนินการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยนี้ ประกอบด้วย แบบสัมภาษณ์ แบบสอบถาม และแบบบันทึกข้อมูล มีรายละเอียด ดังนี้

1. แบบสัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษา และผู้รับผิดชอบโครงการ มีขั้นตอนการสร้าง ดังนี้
 - 1.1 เขียนข้อคำถามเพื่อสัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษา และผู้รับผิดชอบโครงการเกี่ยวกับความเหมาะสมและความพร้อมของปัจจัยนำเข้าของโครงการ และความเหมาะสมของกระบวนการดำเนินโครงการ

1.2 ตรวจสอบความเหมาะสม ความถูกต้อง และความชัดเจนของภาษาในข้อคำถามแล้วจัดพิมพ์เป็นแบบสัมภาษณ์ฉบับร่าง

1.3 นำแบบสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้นเสนอคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา (Content validity) ของข้อคำถาม ความถูกต้องครบถ้วน ความชัดเจน และความเหมาะสมของข้อคำถาม รวมทั้งข้อเสนอแนะในการปรับแก้

1.4 ปรับแก้แบบสัมภาษณ์ตามข้อเสนอแนะของคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ แล้วนำแบบสัมภาษณ์ที่ปรับแก้แล้วเสนอต่อผู้ทรงคุณวุฒิ 3 คน ประกอบด้วย ศึกษานิเทศก์ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 31 จำนวน 1 คน ครูโรงเรียนโซคชัยสามัคคีที่รักษาการในตำแหน่งรองผู้อำนวยการโรงเรียนฝ่ายบริหารวิชาการ จำนวน 1 คน และครูที่รับผิดชอบโครงการ “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” ของโรงเรียนโซคชัยสามัคคี จำนวน 1 คน เพื่อตรวจสอบความตรงตามเนื้อหาแล้วนำผลการพิจารณาของผู้ทรงคุณวุฒิมาคำนวณดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถามกับกรอบการประเมินและนิยามศัพท์ (Index of item Objective Congruence: IOC) พบว่า ข้อคำถามมีค่า IOC ตั้งแต่ 0.67–1 ซึ่งแสดงว่าข้อคำถามทุกข้อมีความตรงตามเนื้อหา ผู้วิจัยจึงปรับข้อคำถามตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ

1.5 จัดทำแบบสัมภาษณ์ ผู้บริหารสถานศึกษา และผู้รับผิดชอบโครงการที่ได้ปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญเป็นแบบสัมภาษณ์ฉบับสมบูรณ์

2. แบบสอบถามความคิดเห็นของครูและนักเรียน

2.1 เขียนข้อคำถามเพื่อสอบถามความคิดเห็นของครู และนักเรียนเกี่ยวกับความเหมาะสม และความพร้อมของปัจจัยนำเข้าของโครงการ และด้านกระบวนการดำเนินโครงการ

2.2 ตรวจสอบความเหมาะสม ความถูกต้อง และความชัดเจนของภาษาในข้อคำถามแล้วจัดพิมพ์เป็นแบบสอบถามฉบับร่าง

2.3 นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนอคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา (Content validity) ของข้อคำถาม

ความถูกต้องครบถ้วน ความชัดเจน และความเหมาะสมของข้อคำถาม รวมทั้งข้อเสนอแนะในการปรับแก้

2.4 ปรับแก้แบบสอบถามตามข้อเสนอแนะของคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ แล้วนำแบบสอบถามที่ปรับแก้แล้วเสนอต่อผู้ทรงคุณวุฒิ 3 คน ประกอบด้วย ศึกษานิเทศก์ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 31 จำนวน 1 คน ครูโรงเรียนโซคชัยสามัคคีที่รักษาการในตำแหน่งรองผู้อำนวยการโรงเรียนฝ่ายบริหารวิชาการ จำนวน 1 คน และครูที่รับผิดชอบโครงการ “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” ของโรงเรียนโซคชัยสามัคคี จำนวน 1 คน เพื่อตรวจสอบความตรงตามเนื้อหาแล้วนำผลการพิจารณาของผู้ทรงคุณวุฒิมาคำนวณดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถามกับกรอบการประเมินและนิยามศัพท์ (Index of item Objective Congruence: IOC) พบว่า ข้อคำถามมีค่า IOC ตั้งแต่ 0.67–1 ซึ่งแสดงว่าข้อคำถามทุกข้อมีความตรงตามเนื้อหา ผู้วิจัยจึงปรับข้อคำถามตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ

2.5 จัดทำแบบสอบถามความคิดเห็นของครู และนักเรียนที่ได้ปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญเป็นแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์

3. แบบบันทึกข้อมูล

3.1 กำหนดประเด็นที่ต้องการบันทึกประกอบด้วย ความสอดคล้องของโครงสร้างเวลาเรียน โครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษาและตารางเรียนกับแนวทางการปรับลดเวลาเรียนและการปรับตารางเรียนตามนโยบาย “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” ความเหมาะสมของแผนการดำเนินโครงการ ความเหมาะสมของกิจกรรมเพิ่มเวลารู้ ผลที่เกิดจากการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนลดเวลาเรียน และผลที่เกิดจากการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพิ่มเวลารู้

3.2 นำแบบบันทึกที่สร้างขึ้นเสนอให้คณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์พิจารณาความถูกต้องครบถ้วน และความสอดคล้องของข้อคำถามกับกรอบการประเมิน

3.3 ปรับแก้แบบบันทึกตามข้อเสนอแนะของคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์และจัดทำแบบบันทึกฉบับสมบูรณ์

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง มีขั้นตอนดังนี้

1. ติดต่อขอความอนุเคราะห์จากผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้รับผิดชอบโครงการ และขอความร่วมมือจากครูและนักเรียน เพื่อกำหนดวันและเวลาในการเก็บข้อมูล ดังนี้

1.1 เก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 2 คน และผู้รับผิดชอบโครงการ จำนวน 1 คน โดยใช้แบบสัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษา และผู้รับผิดชอบโครงการ เมื่อวันที่ 7-11 มกราคม 2562

1.2 เก็บรวบรวมข้อมูลจากครู จำนวน 85 คน โดยใช้แบบสอบถามครู เมื่อวันที่ 14-18 มกราคม 2562

1.3 เก็บรวบรวมข้อมูลจากนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 118 คน ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 107 คน ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 103 คน โดยใช้แบบสอบถามนักเรียน เมื่อวันที่ 21-22 มกราคม 2562

1.4 เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการศึกษาค้นคว้าและบันทึกหลักฐานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับโครงการ โดยใช้แบบบันทึกข้อมูล เมื่อวันที่ 7-31 มกราคม 2562

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย

1. ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้รับผิดชอบโครงการ และข้อมูลจากการบันทึกเอกสารและหลักฐานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับโครงการ วิเคราะห์โดยการวิเคราะห์เนื้อหาโดยเรียงเนื้อหาจัดเป็นหมวดหมู่ แล้วนำเสนอในลักษณะความเรียง

2. ข้อมูลจากการสอบถามครู นักเรียน และการบันทึกผลที่เกิดจากการจัดกิจกรรมลดเวลาเรียน และผลที่เกิดจากการจัดกิจกรรมเพิ่มเวลารู้ วิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่ และหาร้อยละ แล้วนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบคำบรรยาย ส่วนข้อมูลที่เป็นคำถามปลายเปิด วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์

เนื้อหา เรียงเรียงเนื้อหาจัดเป็นหมวดหมู่ แล้วนำเสนอในลักษณะความเรียง

ผลการวิจัย

การประเมินโครงการ “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” ของโรงเรียนโชคชัยสามัคคี ประจำปีการศึกษา 2561 ในครั้งนี้ ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ที่เกี่ยวข้องกับโครงการ จำนวน 4 กลุ่ม โดยใช้เครื่องมือ 3 ชนิด ประกอบด้วย แบบสัมภาษณ์ แบบสอบถาม และแบบบันทึกข้อมูล ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลโดยแบ่งเป็น 4 ตอน ประกอบด้วย 1) ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์และผู้ตอบแบบสอบถาม 2) ผลการประเมินความเหมาะสมและความพร้อมของปัจจัยนำเข้าของโครงการ 3) ผลการประเมินความเหมาะสมของกระบวนการดำเนินโครงการ และ 4) ผลการประเมินความสำเร็จของโครงการ โดยมีรายละเอียด ดังนี้

ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์และผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย ข้อมูลทั่วไปของผู้บริหารสถานศึกษา ผู้รับผิดชอบโครงการ ครู และนักเรียน มีดังต่อไปนี้

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้บริหารสถานศึกษา

ผู้บริหารสถานศึกษาที่ให้ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ มีจำนวน 2 คน ประกอบด้วย 1) ผู้อำนวยการโรงเรียน มีประสบการณ์ในการทำงานในตำแหน่งบริหารเป็นเวลา 24 ปี และมีประสบการณ์ในด้านการบริหารที่เกี่ยวข้องกับโครงการ “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” เป็นเวลา 3 ปี 2) ครูโรงเรียนโชคชัยสามัคคีที่รักษาการในตำแหน่งรองผู้อำนวยการโรงเรียนฝ่ายบริหารวิชาการ มีประสบการณ์ในการทำงานในตำแหน่งบริหารเป็นเวลา 14 ปี และมีประสบการณ์ในด้านการบริหารที่เกี่ยวข้องกับโครงการ “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” เป็นเวลา 3 ปี

2. ข้อมูลทั่วไปของผู้รับผิดชอบโครงการ

ผู้รับผิดชอบโครงการ มีตำแหน่งเป็นผู้ช่วยผู้อำนวยการโรงเรียนฝ่ายบริหารวิชาการ มีประสบการณ์ในการทำงาน เป็นเวลา 15 ปี และมีประสบการณ์ในด้านการบริหารที่เกี่ยวข้องกับโครงการ “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” เป็นเวลา 3 ปี

3. ข้อมูลทั่วไปของครู

ครูโรงเรียนโชคชัยสามัคคีที่ปฏิบัติหน้าที่สอนในโครงการ “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” ระดับ

มัธยมศึกษาปีที่ 1-3 มีจำนวน 85 คน โดยครูส่วนใหญ่ เป็นเพศหญิง (64 คน หรือร้อยละ 75.29) มีอายุอยู่ ระหว่าง 31-40 ปี (45 คน หรือร้อยละ 52.94) จบ การศึกษาในระดับปริญญาตรี (55 คน หรือร้อยละ 64.71) ครูส่วนใหญ่สอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้ การงานอาชีพและเทคโนโลยี (18 คน หรือร้อยละ 21.18) ครูทุกคนปฏิบัติหน้าที่สอนกิจกรรมชุมนุม กิจกรรม ลูกเสือลูกเสือ เนตรนารี ผู้บำเพ็ญประโยชน์ และ กิจกรรมกิจกรรมเพิ่มเวลารู้ มีประสบการณ์ในการสอน ตั้งแต่ 2 ปี ขึ้นไป (81 คน หรือร้อยละ 95.29) ครูทุก คนมีความเต็มใจในการเข้าร่วมโครงการ “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” และได้รับการศึกษาอบรมเพิ่มเติมใน หลักสูตรที่เกี่ยวข้องกับวิชาที่ครูปฏิบัติการสอนลดเวลา เรียน เช่น ครูกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ได้รับการ ฝึกอบรมเกี่ยวกับเทคนิคและวิธีการสอนคณิตศาสตร์ ทั้งในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและมัธยมศึกษาตอน ปลาย ครูกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยได้รับการฝึกอบรม เกี่ยวกับเทคนิคการจัดกิจกรรมภาษาไทยแบบ Active Learning เพิ่มพูนทักษะการอ่าน การคิด และการเขียน เป็นต้น

4. ข้อมูลทั่วไปของนักเรียน

นักเรียนโรงเรียนโซคชชัยสามัคคีที่เข้าร่วม โครงการ “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” ซึ่งเป็นนักเรียนใน ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 มีจำนวน 328 คน ทั้งนี้ เป็นนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 118 คน ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 107 คน ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 103 คน ส่วนใหญ่ เป็นนักเรียนเพศหญิงในทั้ง 3 ระดับชั้น โดยนักเรียน ทุกคนได้เลือกเข้าร่วมกิจกรรมเพิ่มเวลารู้ตามที่ โรงเรียนกำหนด

5. ผลการประเมินโครงการ

จากผลการประเมินโครงการ “ลดเวลา เรียน เพิ่มเวลารู้” ของโรงเรียนโซคชชัยสามัคคี ใน 3 ด้าน คือ ด้านความเหมาะสมและความพร้อมของปัจจัย นำเข้าของโครงการ ด้านความเหมาะสมของกระบวนการ ดำเนินโครงการ และด้านความสำเร็จของโครงการ จากการสัมภาษณ์ผู้บริหาร การสัมภาษณ์ผู้รับผิดชอบ โครงการ การสอบถามครู การสอบถามนักเรียน และ การศึกษาเอกสารโครงการ ทั้งนี้สามารถสรุปผลการ ประเมินโครงการได้ ดังแสดงในตาราง 1

ตาราง 1 สรุปผลการประเมินโครงการ “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้”

ตัวบ่งชี้	แหล่งข้อมูล					ผลการ ประเมิน
	ผู้บริหาร	ผู้รับผิดชอบ โครงการ	ครู	นักเรียน	การศึกษาเอกสาร โครงการ	
1. ความเหมาะสมและความพร้อมของ ปัจจัยนำเข้าของโครงการ						
1.1 ความสอดคล้องของโครงสร้างเวลาเรียน และโครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษา กับ แนวทางการปรับลดเวลาเรียนตาม นโยบาย “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้”	-	-	-	-	✓	✓
1.2 ความสอดคล้องของตารางเรียนกับแนว ทิศทางการปรับตารางเรียนตามนโยบาย “ลด เวลาเรียน เพิ่มเวลารู้”	-	-	-	-	✓	✓
1.3 ความเหมาะสมของแผนการดำเนิน โครงการ	-	-	-	-	✓	✓
1.4 ความเหมาะสมของกิจกรรมเพิ่มเวลารู้	-	✓	-	-	✓	✓
1.5 ความพร้อมของครู	-	-	-	-	✓	✓
1.6 ความพร้อมของอาคารสถานที่ในการจัด กิจกรรมลดเวลาเรียน และกิจกรรมเพิ่ม เวลาเรียนรู้	✓	✓	✗	✗	-	✗

ตาราง 1 (ต่อ)

ตัวบ่งชี้	แหล่งข้อมูล					ผลการประเมิน
	ผู้บริหาร	ผู้รับผิดชอบโครงการ	ครู	นักเรียน	การศึกษาเอกสารโครงการ	
1.7 ความพร้อมของวัสดุอุปกรณ์ในการจัดกิจกรรมลดเวลาเรียน และกิจกรรมเพิ่มเวลารู้	✓	✓	✗	✗	-	✗
1.8 ความพร้อมของงบประมาณ	✗	✗	-	-	-	✗
2. ความเหมาะสมของกระบวนการดำเนินโครงการ “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้”						
2.1 การดำเนินงานตามแผนที่กำหนดไว้	✓	✓	-	-	✗	✓
2.2 ความเหมาะสมของการจัดกิจกรรมลดเวลาเรียน	-	-	✗	✗	-	✗
2.3 ความเหมาะสมของการวัดและประเมินกิจกรรมลดเวลาเรียน	-	-	✗	✗	-	✗
2.4 ความเหมาะสมของการจัดกิจกรรมเพิ่มเวลารู้	-	-	✗	✗	-	✗
2.5 ความเหมาะสมของการวัดและประเมินกิจกรรมเพิ่มเวลารู้	-	-	✗	✗	-	✗
2.6 ความเหมาะสมของการนิเทศติดตามการดำเนินโครงการ	✗	✗	✗	-	-	✗
2.7 ปัญหา อุปสรรค และการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นของโครงการ	✓	✓	-	-	-	✓
3. ความสำเร็จของโครงการ						
3.1 ผลที่เกิดขึ้นจากการจัดกิจกรรมลดเวลาเรียน						
3.1.1 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	-	-	-	-	✓	✓
3.1.2 คุณลักษณะอันพึงประสงค์	-	-	-	-	✓	✓
3.1.3 ความสามารถในการอ่านคิดวิเคราะห์ และเขียน	-	-	-	-	✓	✓
3.1.4 กิจกรรมชุมนุม	-	-	-	-	✓	✓
3.1.6 กิจกรรมสวดมนต์	-	-	-	-	✓	✓
3.2 ผลที่เกิดจากการจัดกิจกรรมเพิ่มเวลารู้						
3.2.1 ผลการเรียนรู้กิจกรรมการพัฒนา ด้านสมอง (Head) ด้านจิตใจ (Heart) ด้านการปฏิบัติ (Hand) และด้านสุขภาพ (Health)	-	-	-	-	✓	✓

หมายเหตุ: - ไม่มีการประเมิน
 ✓ ผ่านเกณฑ์การประเมิน
 ✗ ไม่ผ่านเกณฑ์การประเมิน

จากตาราง 1 ผลการประเมิน พบว่า ด้านความเหมาะสมและความพร้อมของปัจจัยนำเข้าของโครงการ พบว่า ตัวบ่งชี้ที่ผ่านเกณฑ์การประเมิน มี

จำนวน 5 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ ความสอดคล้องของโครงสร้างเวลาเรียนและโครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษากับแนวทางการปรับลดเวลาเรียนตามนโยบาย “ลดเวลาเรียน

เพิ่มเวลารู้” ความสอดคล้องของตารางเรียนกับแนวทางการปรับตารางเรียนตามนโยบาย “ลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้” ความเหมาะสมของแผนการดำเนินโครงการ ความเหมาะสมของกิจกรรมเพิ่มเวลารู้ และความพร้อมของครู ส่วนตัวบ่งชี้ที่ไม่ผ่านเกณฑ์การประเมิน มีจำนวน 3 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ ความพร้อมของอาคารสถานที่ ความพร้อมของวัสดุอุปกรณ์ และความพร้อมของงบประมาณในการกิจกรรมลดเวลาเรียนและกิจกรรมเพิ่มเวลารู้ ด้านความเหมาะสมของกระบวนการดำเนินโครงการ พบว่า ตัวบ่งชี้ที่ผ่านเกณฑ์การประเมิน มีจำนวน 2 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ การดำเนินงานตามแผนที่กำหนดไว้ และปัญหา อุปสรรค และการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นของโครงการ ส่วนตัวบ่งชี้ที่ไม่ผ่านเกณฑ์การประเมิน มีจำนวน 5 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ ความเหมาะสมของการจัดกิจกรรมลดเวลาเรียน ความเหมาะสมของการวัดและประเมินกิจกรรมลดเวลาเรียน ความเหมาะสมของการวัดและประเมินกิจกรรมเพิ่มเวลารู้ และความเหมาะสมของการนิเทศติดตามการดำเนินโครงการ และด้านความสำเร็จของโครงการ พบว่า ผลการประเมินที่เกิดขึ้นจากการจัดกิจกรรมลดเวลาเรียนผ่านเกณฑ์การประเมินครบทุกตัวบ่งชี้ ได้แก่ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน คุณลักษณะอันพึงประสงค์ ความสามารถในการอ่าน คิดวิเคราะห์ และเขียน กิจกรรมชุมนุม กิจกรรมลูกเสือ เนตรนารี และผู้บำเพ็ญประโยชน์ และกิจกรรมสวดมนต์ และผลการประเมินที่เกิดจากการจัดกิจกรรมเพิ่มเวลารู้ผ่านเกณฑ์การประเมินทุกกิจกรรม

อภิปรายผล

1. ด้านความเหมาะสมและความพร้อมของปัจจัยนำเข้าของโครงการ

1.1 ความเหมาะสมของกิจกรรมเพิ่มเวลารู้ ผลการประเมิน พบว่า กิจกรรมเพิ่มเวลารู้ของโรงเรียน โชคชัยสามัคคีมีความเหมาะสม เนื่องจากมีความสอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนของกลุ่มสาระการเรียนรู้ในแต่ละระดับชั้น ทั้งยังสอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาผู้เรียนใน 4 ด้าน โดยประกอบด้วย กิจกรรมพัฒนาสมอง (Head) กิจกรรมพัฒนาจิตใจ (Heart) กิจกรรมพัฒนาทักษะการปฏิบัติ (Hand) และกิจกรรมพัฒนาสุขภาพ (Health) ทั้งนี้

กิจกรรมที่จัดขึ้นทุกกิจกรรมมีเป้าหมายการพัฒนาผู้เรียนอย่างน้อย 1 ด้าน เช่น กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในกิจกรรมสนุกกับสำนวนไทย ซึ่งมีความสอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาผู้เรียนของกลุ่มสาระในตัวชี้วัดที่ 9 เรื่องการจำแนกและใช้สำนวนที่เป็นคำพังเพยและสุภาษิต ทั้งยังสอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาผู้เรียนในด้านสมอง (Head) และด้านจิตใจ (Heart) เป็นต้น การจัดกิจกรรมเพิ่มเวลารู้ดังกล่าวสอดคล้องกับแนวทางการบริหารจัดการหลักสูตรและแนวทางการดำเนินงานตามนโยบาย “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2558) ที่ว่า การจัดกิจกรรมเพิ่มเวลารู้ต้องมุ่งเน้นพัฒนา 4H คือ กิจกรรมพัฒนาสมอง (Head) กิจกรรมพัฒนาจิตใจ (Heart) กิจกรรมพัฒนาทักษะการปฏิบัติ (Hand) และกิจกรรมพัฒนาสุขภาพ (Health) โดยให้ให้เชื่อมโยงกับมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด

1.2 ความพร้อมของอาคารสถานที่ จากการสอบถามครู และนักเรียน พบว่า อาคารสถานที่ในการจัดกิจกรรมไม่มีความพร้อม ทั้งนี้เนื่องจากนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 ของโรงเรียนโชคชัยสามัคคีมีจำนวนมาก รวมทั้งสิ้น 1,814 คน ทำให้มีจำนวนโต๊ะ เก้าอี้ไม่เพียงพอกับจำนวนนักเรียน นอกจากนี้ครู และนักเรียนมีความคิดเห็นเพิ่มเติมเกี่ยวกับอาคารสถานที่ว่า ควรมีการเปลี่ยนและซ่อมแซมโต๊ะและเก้าอี้ที่ชำรุด และควรจัดหาโต๊ะและเก้าอี้ให้ครบตามจำนวนนักเรียนซึ่ง ซึ่งสอดคล้องกับมติรื้อค้น คมขำ (2556) ที่กล่าวว่า การสำรวจอาคารสถานที่ก่อนการจัดกิจกรรมนั้นจะทำให้ผู้บริหารสถานศึกษาและผู้รับผิดชอบโครงการทราบข้อจำกัดของอาคารสถานที่ในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ได้ล่วงหน้า และสามารถปรับเปลี่ยนหรือเตรียมการวางแผนเพื่อรองรับการดำเนินงานได้ล่วงหน้าเช่นกัน

1.3 ความพร้อมของวัสดุอุปกรณ์ ผลจากการประเมิน พบว่า วัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในกิจกรรมลดเวลาเรียน และกิจกรรมเพิ่มเวลารู้ไม่มีความพร้อม โดยครูและนักเรียนมีข้อเสนอแนะเพิ่มเติมว่า ควรมีการจัดหาสื่ออำนวยความสะดวก ประกอบด้วย ทิว LED โปรเจคเตอร์ เครื่องฉายภาพวิซวลไลเซอร์ เป็นต้น และควรมีงบประมาณให้กับกิจกรรมเพิ่มเวลารู้เพื่อครู

จะได้จัดหาเอกสาร สื่อและวัสดุอุปกรณ์ที่มีความหลากหลายในแต่ละกิจกรรมให้กับนักเรียน ทั้งนี้อาจเป็นไปได้ว่า ถ้าผู้บริหารสถานศึกษา และผู้รับผิดชอบโครงการ มีการวางแผน จัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ ให้พร้อมไว้ล่วงหน้า และมีการจัดสรรงบประมาณบางส่วนไว้ใช้ในการจัดกิจกรรมเพื่อรองรับปัญหาความไม่เพียงพอของวัสดุอุปกรณ์จะทำให้การประเมินด้านความพร้อมของวัสดุอุปกรณ์ผ่านเกณฑ์การประเมินที่ตั้งที่ มณีรัตน์ คมขำ (2556) กล่าวว่า วัสดุอุปกรณ์นั้นมีความสำคัญต่อการเรียนรู้ของนักเรียน เพราะเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ในกิจกรรมต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.4 ความพร้อมของงบประมาณ ผลจากการประเมิน พบว่า โรงเรียนไม่มีการจัดสรรงบประมาณในการดำเนินงานโครงการ “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” แต่โรงเรียนได้สนับสนุนการจัดกิจกรรมลดเวลาเรียน และกิจกรรมเพิ่มเวลารู้ในรูปแบบของวัสดุอุปกรณ์ โดยให้กลุ่มสาระการเรียนรู้เป็นผู้ดูแลในส่วนนี้ ซึ่งผลจากการขาดงบประมาณสนับสนุนนั้น ทำให้การจัดกิจกรรมเพิ่มเวลารู้บางกิจกรรมไม่สามารถจัดวัสดุอุปกรณ์ที่เพียงพอกับจำนวนนักเรียนได้ จึงทำให้ผลการประเมินความพร้อมของงบประมาณไม่ผ่านเกณฑ์ ซึ่งสอดคล้องกับอำนาจ ทองโปร่ง (2555) ที่กล่าวว่า การดำเนินกิจกรรมทุกกิจกรรมจำเป็นต้องใช้ทรัพยากรไม่ว่าจะเป็นเงินหรือสิ่งอื่น ๆ ถ้าหากไม่มีทรัพยากรแล้วการดำเนินกิจกรรมก็ไม่สามารถดำเนินไปได้ หรือ ถ้าหากได้รับทรัพยากรไม่เพียงพอกิจกรรมหรือภารกิจที่ดำเนินนั้นอาจทำได้แต่ไม่สามารถได้ผลดี ดังนั้นโครงการต้องมีการเตรียมการวางแผนที่ดี และมีงบประมาณจึงทำให้โครงการประสบความสำเร็จ

2. ด้านความเหมาะสมกระบวนการดำเนินการ

2.1 ความเหมาะสมของการจัดกิจกรรมลดเวลาเรียน และการวัดและประเมินกิจกรรมลดเวลาเรียน จากการสอบถามนักเรียน พบว่า กิจกรรมลดเวลาเรียน และการวัดและประเมินกิจกรรมลดเวลาเรียนนั้นไม่ผ่านเกณฑ์การประเมิน ทั้งนี้จากการศึกษาประเด็นข้อคำถามจากแบบสอบถามความเหมาะสมของการจัดกิจกรรมลดเวลาเรียน และการวัดและประเมินกิจกรรมลดเวลาเรียนของนักเรียนทำให้ทราบ

ว่าการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูยังไม่สามารถให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง และยังขาดการเปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ ซึ่งไม่เป็นไปตามแนวทางการวัดและประเมินผลกิจกรรมลดเวลาเรียนที่ทางสำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (2558) ได้ระบุว่า บทบาทของครูในการจัดกิจกรรมลดเวลาเรียนนั้น ครูผู้สอนต้องลดบทบาทจากเดิมที่คอยสอนเนื้อหาสาระ ใช้เวลาในชั้นเรียนมาก สิ่งการให้นักเรียนได้ทำตามที่ครูกำหนด มาเป็นผู้ที่คอยอำนวยความสะดวก ลดเวลาเรียนเนื้อหาในชั้นเรียนให้น้อยลง และส่งเสริม กระตุ้นให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง ทั้งนี้ในส่วนการวัดและประเมินกิจกรรมนั้นครูยังขาดการวัดและประเมินที่ควบคู่กับการเรียนการสอน และการใช้เครื่องมือวัดและประเมินที่หลากหลาย ซึ่งไม่เป็นไปตามแนวทางการวัดและประเมินผลกิจกรรมลดเวลาเรียนที่สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (2558) ระบุว่า บทบาทครูในการวัดและประเมินผลการจัดกิจกรรมลดเวลาเรียนนั้น ครูควรใช้วิธีการวัดผลและประเมินผลที่หลากหลายสอดคล้องกับวัตถุประสงค์และใช้ควบคู่กับการเรียนการสอน เน้นการประเมินตามสภาพจริงในการวิเคราะห์คุณภาพและพัฒนาการของนักเรียน

2.2 ความเหมาะสมของการจัดกิจกรรมเพิ่มเวลารู้ และการวัดและประเมินกิจกรรมเพิ่มเวลารู้ จากการสอบถามครู และนักเรียน พบว่า กิจกรรมเพิ่มเวลารู้ และการวัดและประเมินกิจกรรมเพิ่มเวลารู้นั้นไม่ผ่านเกณฑ์การประเมิน และมีข้อเสนอแนะจากครูและนักเรียน ว่า โรงเรียนควรจัดกิจกรรมเพิ่มเวลารู้ที่ให้นักเรียนได้เรียนรู้ในสิ่งที่อยากเรียนรู้ ไม่ใช่สิ่งที่ครูอยากสอน นอกจากนั้นนักเรียนยังไม่ให้ความสำคัญกับการเรียนกิจกรรมเพิ่มเวลารู้ ทั้งนี้อาจเป็นผลมาจากนักเรียนไม่ได้เลือกกิจกรรมตามความถนัดและความสนใจ เนื่องจากโรงเรียนเป็นผู้พิจารณาและกำหนดกิจกรรมและตารางเรียนให้นักเรียนในแต่ละระดับชั้นได้เรียนกิจกรรมที่เหมือนกัน เนื่องจากโรงเรียนมีนักเรียนจำนวนมากจึงไม่สามารถให้นักเรียนเลือกเรียนกิจกรรมเพิ่มเวลารู้ตามความถนัด และตามความสนใจได้ ซึ่งการจัดกิจกรรมในลักษณะดังกล่าวไม่สอดคล้องกับหลักการจัดกิจกรรมเพิ่มเวลารู้ของสำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (2558) ที่ระบุว่า

โรงเรียนขนาดใหญ่และใหญ่พิเศษที่มีผู้เรียนจำนวนมากต้องมีการวางแผนการจัดกิจกรรมอย่างรัดกุม และต้องเปิดโอกาสให้ผู้เรียนเลือกกิจกรรมได้อย่างหลากหลาย ตามความถนัด ความสนใจ ความต้องการ ทั้งปฏิบัติด้วยตนเอง หรือปฏิบัติเป็นกลุ่ม โดยการปฏิบัติกิจกรรมไม่จำเป็นต้องเปิดให้เฉพาะผู้เรียนห้องเดียวกัน หรือระดับชั้นเดียวกัน บางกิจกรรมสามารถศึกษาหรือปฏิบัติร่วมกันหลายระดับชั้นได้ เพื่อให้ นักเรียนได้รับการพัฒนาตนเองตามความสนใจและความถนัดอย่างเต็มตามศักยภาพ มีคุณภาพตามหลักสูตรและมีความสุขกับการเรียน ในส่วนการวัดและประเมินกิจกรรมนั้น ครูยังขาดการวัดและประเมินผลที่ดำเนินการควบคู่กับการจัดกิจกรรม เพื่อให้ได้สารสนเทศในการปรับปรุงพัฒนานักเรียน ซึ่งทางสำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (2558) ได้ระบุว่า บทบาทครูในการวัดและประเมินผลการจัดกิจกรรมเพิ่มเวลารู้นั้น ครูควรใช้วิธีการวัดและประเมินผลที่หลากหลายและใช้ควบคู่กับการเรียนการสอน เน้นการประเมินตามสภาพจริงที่ให้ความสำคัญกับการประเมินการปฏิบัติ

2.3 ความเหมาะสมของการนิเทศติดตามการดำเนินโครงการ จากการสัมภาษณ์ผู้บริหารและผู้รับผิดชอบโครงการ พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษา และผู้รับผิดชอบโครงการขาดการนิเทศติดตามการจัดกิจกรรมลดเวลาเรียน และกิจกรรมเพิ่มเวลารู้ อย่างเป็นทางการ แต่ได้มีการสอบถามปัญหาและอุปสรรคในการจัดกิจกรรมเพิ่มเวลารู้จากหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ในการประชุมของฝ่ายวิชาการ ซึ่งทำให้ผู้บริหารและผู้รับผิดชอบโครงการไม่ทราบความก้าวหน้าของโครงการ ตลอดจนปัญหาของการจัดกิจกรรมลดเวลาเรียน และกิจกรรมเพิ่มเวลารู้อย่างแท้จริง ซึ่งส่งผลให้ครูไม่ได้รับคำแนะนำ ส่งเสริมหรือสนับสนุน และให้ความช่วยเหลือ ทั้งนี้ครูได้ให้ข้อเสนอแนะว่า ควรมีการนิเทศติดตามทุกภาคเรียนอย่างต่อเนื่อง ซึ่งสอดคล้องกับสุนทรีย์ หมั่นประสงค์ (2559) ที่กล่าวว่า ระบบการติดตาม ตรวจสอบ ประเมินผล อย่างมีประสิทธิภาพสามารถสะท้อนผลนำไปสู่การจัดกิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ได้อย่างยั่งยืน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1. โรงเรียนควรจัดทำข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับความถนัด ความสนใจ และความต้องการของนักเรียนเป็นรายบุคคลเพื่อใช้ประกอบการวางแผนการจัดกิจกรรมเพิ่มเวลารู้ให้สอดคล้องกับแนวคิดการ “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” ที่ว่า “กิจกรรมเป็นทางเลือกสนองตอบความสนใจความถนัดของผู้เรียนอย่างหลากหลาย”

2. โรงเรียนควรมีการสำรวจ และตรวจสอบสภาพโต๊ะ เก้าอี้ในอาคารเรียนอย่างสม่ำเสมอ และจัดหาให้เพียงพอกับจำนวนนักเรียน เนื่องจากผลการประเมิน พบว่า โต๊ะ และเก้าอี้ในอาคารเรียนมีการชำรุดจำนวนมากและมีไม่เพียงพอกับจำนวนนักเรียน

3. โรงเรียนควรสำรวจและสนับสนุนงบประมาณที่ใช้ในการจัดซื้อวัสดุอุปกรณ์ในกิจกรรมเพิ่มเวลารู้ เนื่องจากผลการประเมิน พบว่า วัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในกิจกรรมเพิ่มเวลารู้ไม่เพียงพอกับจำนวนนักเรียน บางกิจกรรมต้องใช้วัสดุเฉพาะ ซึ่งนักเรียนไม่สามารถหาวัสดุนั้นได้ และครูมีไม่เพียงพอกับจำนวนนักเรียน

4. โรงเรียนควรมีการนิเทศติดตามการดำเนินโครงการ “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” และการทบทวนหลังการปฏิบัติงาน (After Action Review: AAR) อย่างต่อเนื่อง เพื่อรับทราบปัญหาที่เกิดขึ้นในการจัดกิจกรรม และกำหนดแนวทางในการแก้ปัญหา เพื่อให้การดำเนินโครงการประสบความสำเร็จ

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการประเมินโครงการ “ลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้” อย่างต่อเนื่อง เพื่อจะได้ทราบ ความสำเร็จ ข้อบกพร่อง จุดเด่น จุดด้อยของโครงการ เพื่อนำการประเมินโครงการไปใช้ในการปรับปรุงการดำเนินงานโครงการให้มีประสิทธิภาพ และนำไปใช้ในการตัดสินใจเกี่ยวกับการดำเนินโครงการต่อไป

2. ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับความต้องการของนักเรียนในการจัดกิจกรรมเพิ่มเวลารู้ เพื่อจะได้ทราบข้อมูลสารสนเทศที่จะเป็นประโยชน์ในการวางแผนการจัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับความต้องการของนักเรียน

เอกสารอ้างอิง

มณีรัตน์ คมขำ. (2556). การประเมินโครงการคาราวานวิทยาศาสตร์ ขององค์การพิพิธภัณฑ์วิทยาศาสตร์แห่งชาติ. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิจัยและประเมินทางการศึกษา. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

เยาวดี ราชชัยกุล วิบูลย์ศรี. (2551). การประเมินโครงการ: แนวคิดและวิธีปฏิบัติ. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

โรงเรียนโชคชัยสามัคคี. (2559). การประเมินโครงการ “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” ของโรงเรียนโชคชัยสามัคคี. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 31 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ.

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 31. (2558). โครงการขับเคลื่อนนโยบาย “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” สู่อสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 31. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ.

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกระทรวงศึกษาธิการ. (2558). คู่มือบริหารจัดการเวลาเรียน “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้”. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.

_____. (2558). แนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3. กรุงเทพฯ: สำนักฯ.

สุรินทร์ หมั่นประสงค์. (2559). การบริหารจัดการกิจกรรมลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้ โรงเรียนอนุบาล พิษณุโลก. กรุงเทพฯ: หลักสูตรพัฒนานักบริหารระดับสูง กระทรวงศึกษาธิการ รุ่นที่ 6 สถาบันพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา, สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ.

อำนาจ ทองโปร่ง. (2555). การบริหารงบประมาณการเงินและการบริหารทั่วไป. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: บริษัทพิมพ์ดี จำกัด.

Yamane, Taro. (1973). **Statistics: An Introductory Analysis**. New York: Harper and Row Publication.